

ΓΡΟΘΙΕΣ ΣΤΗΝ ΤΣΕΠΗ

ακρίβεια, πόλεμος, κοινωνικός ανταγωνισμός

Η παρούσα έκδοση πραγματοποιήθηκε από τη συλλογικότητα re/traverse τον Ιούνιο του 2024 και κυκλοφόρησε σε 750 αντίτυπα. Διανέμεται χωρίς αντίτιμο σε στέκια, καταλήψεις, κοινωνικούς χώρους, και η κάλυψη των εξόδων γίνεται με ελεύθερη συνεισφορά. Η χρήση της για κινηματικούς σκοπούς είναι ελεύθερη.

Οι φωτογραφίες που χρησιμοποιήθηκαν σε αυτήν την έκδοση προέρχονται από παρεμβάσεις & διαδηλώσεις έναντι στην αύξηση του κόστους ζωής και οι οποίες έχουν καλεστεί στην Αθήνα τα τελευταία 2 χρόνια από συλλογικά εγχειρήματα που αναφέρονται εντός της.

Για παρατηρήσεις, κριτικές ή όποια επικοινωνία, υπάρχει το retraverse@espiv.net

Εναλλακτικά, κάθε Πέμπτη στις 20.00, στο Αυτοδιαχειριζόμενο Στέκι Άνω-Κάτω Πατησίων retraverse.espivblogs.net

«Μια ζωή που κοστίζει κάθε μέρα πιο ακριβά
Υλικά, ζωτικά, συναισθηματικά»

Στέρεο Νόβα, «Το Παζλ στον Αέρα» (1993)

α. Εισαγωγή: Γιατί μένει τόσος μήνας στο τέλος του μισθού;

Οι ζωές μας τα τελευταία 10 —και βάλε— χρόνια καθορίζονται από αλληπάλλληλες κρίσεις. Από τα μνημόνια, στα lockdown, μέχρι τη σημερινή κρίση ακρίβειας, ακούμε διαρκώς πως ένα «φυσικό φαινόμενο» ή κάποια «μακρινή καταστροφή» ευθύνονται για τα δεινά μας. Αν η ζωή μας άλλαξε ραγδαία από την πανδημική συνθήκη, η «επιστροφή στην κανονικότητα» μας επιφύλαξε, μεταξύ άλλων, μια ανεξέλεγκτη αύξηση του κόστους ζωής. Αυτή αρχικά παρουσιάστηκε μυστικοποιημένη, λίγο-πολύ ως φυσικό φαινόμενο που επιβάλλεται από τους γεωπολιτικούς ανταγωνισμούς, την ενεργειακή κρίση και τον πόλεμο στην Ουκρανία και τη Μέση Ανατολή, και πάρα πολύ γρήγορα παγιώθηκε ως ένα νέο ανυπέρβλητο δεδομένο.

Το κόστος ζωής αυξάνεται ανεξέλεγκτα, είτε το βιώνουμε σε προσωπικό επίπεδο (έξοδα διαβίωσης, προϊόντα υγιεινής, νοίκια, λογαριασμοί, διασκέδαση, καύσιμα, κλπ.) είτε σε υπηρεσίες και τομείς κοινωνικής αναπαραγωγής (πρόσβαση και ποιότητα συστημάτων υγείας, παιδείας, μεταφορών κλπ.). Όλο και δυσκολότερα βγαίνουμε οικονομικά, κατακερματίζουμε την καθημερινότητά μας σε οικονομικές δραστηριότητες στις οποίες μπορούμε να ανταπεξέλθουμε και αποκλείουμε εκείνες που δεν μπορούμε να υποστηρίξουμε, ενώ είναι παντελώς αδύνατο να προγραμματίσουμε το στιδήποτε, καθώς το να βγάλεις τον μήνα αποτελεί πλέον πολύπλοκη λογιστική πράξη. Χρειάζεται να δουλεύουμε περισσότερο —όσες δουλεύουμε— σε επισφαλείς συνθήκες εργασίας, σε κακοπληρωμένες δουλειές που προσφέρουν παραδοσιακού τύπου αφεντικά ή νέου τύπου πλατφόρμες, με απλήρωτες υπερωρίες, ακόμα και 16ωρα σε δύο εργοδότες. Ο ποιοτικός ελεύθερος χρόνος μας περιορίζεται, καταλήγοντας να παραιτούμαστε από όλα όσα μας κάνουν χαρούμενα και μας δίνουν νόημα. Ταυτόχρονα η φροντίδα μεταφέρεται όλο και περισσότερο στο σπίτι και πέφτει δυσανάλογα στις πλάτες γυναικών, ντόπιων και κυρίως μεταναστριών.

Για να βρούμε μια διέξοδο από τον κατακερματισμό των αναγκών και των επιθυμιών μας, τον κατακερματισμό των ζώων μας, την ατομική διαχείριση και την ήρεμη απελπισία, χρειάζεται να απομυστικοποιήσουμε τους τρόπους εμφάνισης της κρίσης και να διαβάσουμε τη συνθήκη πολιτικά: πρόκειται για μία ταξική πολιτική υψηλών κερδών για στρατηγικούς τομείς της οικονομίας, αναπαραγωγής της καπιταλιστικής σχέσης για τα

αφεντικά και χαμηλών μισθών για τους εκμεταλλεόμενους. Ανεξαρτήτως των ειδικών πτυχών με τις οποίες εκφράζεται στην παρούσα συγκυρία, η κρίση που βιώνουμε αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης πολλαπλής επίθεσης: μείωση μισθών (άμεσα ή έμμεσα), συντάξεων και επιδομάτων (άρα μείωση αγοραστικής δύναμης), αναδιάρθρωση του κράτους πρόνοιας μέσω της ιδιωτικοποίησης υποδομών και της εμπορευματοποίησης παροχών, επίθεση στην ατομική ιδιοκτησία και την πρόσβαση στη στέγαση μέσω της αναδιάρθρωσης του real estate.

Αυτό που στον δημόσιο λόγο εμφανίζεται ως «αύξηση κόστους ζωής» και στον οικονομικό λόγο ως «άνοδος του πληθωρισμού», για εμάς αποτελεί τη μορφή εμφάνισης μιας κρίσης κοινωνικής αναπαραγωγής. Καθώς το κόστος κάθε κρίσης μετακυλίεται σε εμάς, οι τιμές εκτοξεύονται στα ύψη κι έτσι η πρόσβαση στα βασικά προϊόντα και στις συνθήκες που εξασφαλίζουν την κοινωνική μας αναπαραγωγή σε μια καπιταλιστική κοινωνία γίνεται όλο και πιο δύσκολη. Παράλληλα, οποιαδήποτε προσπάθεια διαμόρφωσης και ικανοποίησης των αναγκών συλλογικά και από-τα-κάτω δέχεται επίθεση από το κράτος και τα αφεντικά. Οι καταλήψεις και οι δημόσιοι χώροι, που μπορούν να λειτουργήσουν σαν διέξοδος από την απομόνωση και να καλύψουν μέρος των υλικών, πνευματικών και κοινωνικών μας αναγκών με αντιεμπορευματικούς όρους, εκκενώνονται και περιφράσσονται, ενώ οι γειτονίες μας μετατρέπονται σε θεματικά πάρκα της τουριστικής βιομηχανίας.

β. Τι είναι όμως τελικά βασικό και απαραίτητο για να μπορούμε να ζήσουμε;

Το ερώτημα του κατά πόσο είναι πλέον εφικτή η κοινωνική μας αναπαραγωγή αποτελεί για εμάς ένα σαφές πολιτικό διακύβευμα. Θεωρούμε ότι για να μπορέσουμε να αρθρώσουμε πρακτικές αντίστασης στην συνεχή υποτίμηση των ζώων μας πρέπει να συζητήσουμε κινηματικά γύρω από τον χαρακτήρα των κοινωνικών αναγκών σήμερα. Να διερωτηθούμε δηλαδή: *ποιες είναι οι ανάγκες μας;* Απέναντι σε μία παραδοσιακή διάκριση βασικών/επιπλέον αναγκών ίσως να είναι απελευθερωτικό να εξετάσουμε την ισχύ κάποιων λίγο ή πολύ παγιωμένων (και συχνά αόρατων) διακρίσεων και ιεραρχήσεων που διέπουν τις ανάγκες, όπως: υλικές/πνευματικές, σωματικές/ψυχικές, επιβίωσης/ψυχαγωγίας, πραγματικές/πλασματικές, παροντικές/μελλοντικές.

Καλούμαστε συνεχώς να ιεραρχήσουμε τις ανάγκες μας σε «βασικές» και σε «περιττές» και νιώθουμε ενοχές εάν χαλάσουμε λεφτά σε κάτι που δεν είναι απολύτως απαραίτητο. Όμως οι ανάγκες μας δεν διαμορφώνονται στο κενό. Τόσο η ιδέα της ιεράρχησης των αναγκών σε βασικές και «πολυτελείας», όσο και ο τρόπος με τον οποίο μπορούν να καλυφθούν, έρχεται από τα πάνω, προσδιορίζεται και περιορίζεται ταξικά. Μας λένε ότι μπορούμε να ζήσουμε με 200 ευρώ, ότι μια οικογένεια χορταίνει με 4 τoστ και ότι θα έπρεπε να βλέπουμε τη ζωή πιο ολιστικά και να μην μας απασχολεί μόνο πόσα λεφτά θα βγάλουμε. Η αδυναμία να τα βγάλεις πέρα και η καταφυγή σε φίλους/οικογένεια

για οικονομική στήριξη μεταφράζεται σαν ατομική αποτυχία και ανευθυνότητα και έτσι εσωτερικεύεται η ιδέα της ιεράρχησης των αναγκών ως αναπόφευκτη πραγματικότητα. Η ανάγκη να βγεις έξω από το σπίτι μετά τη δουλειά (ή από τη δουλειά σου στο σπίτι) για να κοινωνικοποιηθείς εμφανίζεται ως «υπερβολική φιλοδοξία/απαίτηση» υπό το βάρος των φουσκωμένων λογαριασμών. Η ανάγκη να ισιώσει η πλάτη σου, να αναρρώσει το σώμα σου μετά την πολυήμερη θωρη+ καταπόνηση σε service/delivery/τηλεργασία μετατρέπεται σε ακριβή «επιθυμία ευεξίας». Αν ζεις με τον βασικό μισθό, το να θες να αγοράσεις ένα ρούχο, να πας μια εκδρομή, να δεις μια θεατρική παράσταση ή συναυλία, να πας στο γήπεδο, θεωρείται πέραν των βασικών αναγκών που μπορεί να σου καλύψει ένα ψηφιακό pass.

Οι πλεονάζουσες επιθυμίες του όλο και μεγαλύτερου κομματιού του πληθυσμού που περισσεύει δεν μπορούν και δεν είναι απαραίτητο να καλυφθούν, τουλάχιστον όχι πέρα από την εξασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου κοινωνικής αναπαραγωγής, συχνά στα όρια της εξαθλίωσης. Ερχόμαστε έτσι αντιμέτωποι με μια κομβική αντίφαση του σύγχρονου καπιταλισμού που κινείται μέσα από την παραγωγή επιθυμιών, βάζοντάς τες στο κέντρο της καπιταλιστικής αξιοποίησης, οδηγώντας σε φαινόμενα κυνηγιού της επίδοσης και της επιτυχίας, ενώ παράλληλα για τον περισσότερο κόσμο η ικανοποίησή τους είναι αδύνατη, παράγοντας μαζική ματαίωση.

Εμείς όμως, δεν θέλουμε απλώς να επιβιώνουμε αλλά θέλουμε και να ζούμε. Και για να το κάνουμε σαφές: δεν διατιθόμαστε να θυσιάσουμε τίποτα στο κυνήγι της επιβίωσης και στη μέγγηση της «ατομικής ευθύνης». Θέλουμε να αποφασίζουμε συλλογικά ποιες είναι οι ανάγκες και οι επιθυμίες που είναι σημαντικές για εμάς, να τις βάζουμε μπροστά, χωρίς ενοχές ότι κάποιες θεωρούνται «πολυτέλειες». Θέλουμε —και— να διασκεδάσουμε συλλογικά, να κοινωνικοποιούμαστε σε καταλήψεις αλλά και σε σινεμά, θέατρα, συναυλίες, σε προσβάσιμους και ελεύθερους δημόσιους χώρους, να φροντίζουμε τη σωματική και ψυχική μας υγεία με όποιον τρόπο μάς αρέσει. Αρνούμαστε να ιεραρχήσουμε την κάθε μας ανάγκη απόλαυσης ως «λιγότερο σημαντική», να την εκχωρήσουμε στην εμπορευματική πολιτική των ιδρυμάτων ή να τη χαρακτηρίσουμε πολυτέλεια. Ενδεχομένως αμφισβητώντας την απόλυτη ισχύ αυτών των διακρίσεων να ικνηλατήσουμε τη μετάβαση από μία πολιτική ικανοποίησης των αναγκών στις παρούσες συνθήκες σε μία πολιτική επιθυμίας για νέες μορφές ζωής.

γ. Η «σωστή πλευρά της ιστορίας» φέρνει ακρίβεια, και η ακρίβεια είναι πόλεμος

Ενώ βιώνουμε αυτήν τη συνθήκη δυσκολίας της ίδιας της κοινωνικής αναπαραγωγής μας, χρειάζεται να κατανοήσουμε τα αίτια της για να την αντιμετωπίσουμε. Η ανεξέλεγκτη αύξηση του κόστους ζωής παρουσιάζεται μυστικοποιημένη, ως μια φυσική καταστροφή που επιβάλλεται από τους γεωπολιτικούς ανταγωνισμούς, την ενεργειακή κρίση και τον πόλεμο

στην Ουκρανία και τη Μέση Ανατολή. Το ελληνικό κράτος χρησιμοποιεί δηλαδή την πάγια τακτική φυσικοποίησης του φαινομένου, παρουσιάζοντάς το ως μια αναπόφευκτη συνθήκη που προέρχεται μόνο από εξωτερικούς παράγοντες, οπότε το ίδιο δεν έχει καμία ευθύνη.

Το αφήγημα του φυσικού φαινομένου, επιχειρεί να αποκρύψει τη γεωπολιτική στρατηγική του ίδιου του ελληνικού κράτους, καθώς και τη συμμετοχή του στους διακρατικούς ανταγωνισμούς σε πλανητικό και περιφερειακό επίπεδο, που έγκειται κυρίως στη στρατηγική στενής στρατιωτικής συνεργασίας με τις Η.Π.Α, το ΝΑΤΟ και τους συμμάχους του, και την εμπλοκή του στις συγκρούσεις στην Ουκρανία, την Ανατολική Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή. Μετά την έναρξη του πολέμου με την Ρωσία, η στρατηγική αυτή εκδηλώνεται με την αποστολή πολεμικού υλικού στην Ουκρανία και την ένθερμη υποστήριξη του εμπάργκο και των κυρώσεων κατά της Ρωσίας. Ταυτόχρονα εκδηλώνεται με τη συστηματική διπλωματική, ηθική και οικονομική υποστήριξη και στρατιωτική συμμαχία με το κράτος του Ισραήλ, ακόμα και ενώ το τελευταίο διαπράττει, εδώ και μισό χρόνο, γενοκτονία κατά των Παλαιστινίων. Μια συμμαχία που ξεκίνησε ήδη επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ–ΑΝΕΛ και συνεχίστηκε απρόσκοπτα επί κυβέρνησης ΝΔ, ως μια ακόμα απόδειξη ότι οι κρατικές εξωτερικές πολιτικές είναι διακομματικές. Αυτές οι κινήσεις έρχονται ως συνέχεια της στρατηγικής εμπλοκής της Ελλάδας σε πολέμους στη Μέση Ανατολή εδώ και πάνω από μια δεκαετία, όπως αυτού στην Συρία, κυρίως —αλλά όχι αποκλειστικά— μέσω της βάσης στη Σούδα.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το ελληνικό κράτος δεν ακολουθεί απλώς τις γενικές κινήσεις των μελών του ΝΑΤΟ. Αντίθετα, προσπαθεί να αναβαθμίσει τον ρόλο του, προωθώντας τη λειτουργία του ελληνικού εδάφους ως ορμητήριο πολεμικών αποστολών και μεταφοράς πολεμικού υλικού, γεμίζοντας τον ελλαδικό χώρο με νατοϊκές βάσεις, και προωθώντας την ενεργό συμμετοχή του. Χαρακτηριστικό είναι ότι πρόσφατα προσφέρθηκε να στείλει φρεγάτα στη θάλασσα της Υεμένης και πήρε πρωτοβουλία για τον συντονισμό της (μη-νατοϊκής μάλιστα) αποστολής σε επιτελείο στην Λάρισα. Η στρατηγική αυτή αποσκοπεί στο να δείξει την προθυμία συμμετοχής στα σχέδια των συμμάχων του, κυρίως σε σχέση με τη σύγκρουση συμφερόντων με το τουρκικό κράτος, ελπίζοντας σε διάφορες γεωπολιτικές διευκολύνσεις και κέρδη.

Οι διάφορες διακρατικές συγκρούσεις που συμβαίνουν γύρω μας δεν είναι μεμονωμένες, αλλά πρέπει να κατανοηθούν ως εδαφικοποιημένα στρατιωτικά μέτωπα ενός εξελισσόμενου οικονομικού και γεωπολιτικού ανταγωνισμού κυρίως μεταξύ του μέχρι τώρα κυρίαρχου διακρατικού σχηματισμού που σχηματικά αναφέρεται ως «Δύση» (Η.Π.Α., ΝΑΤΟ, Ηνωμένο Βασίλειο, με στενότερη συμμαχία πλέον με την Ε.Ε. μετά την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία, και των συμμάχων του στη Μέση και Άπω Ανατολή, όπως του Ισραήλ) και των αναδυόμενων δυνάμεων του υπόλοιπου πλανήτη (κυρίως της καλπάζουσας καπιταλιστικής οικονομίας της Κίνας, της Ρωσίας, του Ιράν, των BRICS και διάφορων αναπτυσσόμενων κρατών σε Ασία, Αφρική και Λατινική Αμερική που εν μέρει προσδένονται στο άρμα των προηγούμενων). Και εφόσον δεν διαφαίνεται στο μέλλον κάποια προοπτική αποκλιμάκωσης αυτών των διακρατικών συγκρούσεων σε πλανητικό επίπεδο, το αντίθετο μάλιστα, δεν νοείται καν μια στάση «υπομονής» για να αντέξουμε μέχρι

να «περάσει».

Το διεθνές αυτό περιβάλλον δημιουργεί μια παγιωμένη πλέον συνθήκη ενεργειακών κρίσεων, δυσκολιών στις αλυσίδες μεταφοράς εμπορευμάτων, ενεργειακών πόρων και τροφίμων παγκόσμια, και ενός καλπάζοντος πληθωρισμού. Βλέπουμε τις διακρατικές πολεμικές συγκρούσεις ως εξωτερίκευση της καπιταλιστικής κρίσης κερδοφορίας που οφείλονται —και— σε άλυτες για δεκαετίες ταξικές αντιθέσεις, με μια παράλληλη καπιταλιστική αναδιάρθρωση στο εσωτερικό των κρατών για την αντιμετώπιση αυτών των κρίσεων, που περνάει από πάνω μας. Η ακριβής κατανόηση των παραπάνω φαινομένων είναι ένα σημαντικό αλλά και συνάμα δύσκολο έργο που χρήζει κινηματικής μελέτης με προσοχή και ψυχραιμία, και είναι κάτι που και η συλλογικότητά μας επεξεργάζεται. Χρειάζεται λοιπόν έρευνα σε μια προσπάθεια αποσαφήνισης διάφορων ερωτημάτων που προκύπτουν, όπως το σε ποιον βαθμό οι διάφορες επιμέρους κρίσεις και ελλείψεις εργαλαιοποιούνται για λόγους αναδιάρθρωσης και υποτίμησης των όρων αναπαραγωγής μας, κατά πόσο ο πληθωρισμός είναι εισαγόμενος ως απόρροια των πολεμικών συγκρούσεων και κυρώσεων ή της πλανητικής αλλά και εγχώριας διαχείρισης της οικονομικής κρίσης την προηγούμενη δεκαετία και ειδικά κατά τη διάρκεια του λοκντάουν, κ.ά.

Το σίγουρο πάντως είναι, ότι εν μέσω αυτού του πλαισίου (με την ενεργειακή αποσύνδεση της Ευρώπης από τη Ρωσία, την εγκατάλειψη του αγωγού Nord-Stream2 και την προβοκατόρικη ανατίναξη του Nord-Stream1 από «συμμαχικά κράτη», με ταυτόχρονη εξάρτηση από ακριβότερα «συμμαχικά» εμπορεύματα και πόρους, συμβάλλοντας στην αύξηση των τιμών στα σούπερ μάρκετ και στους λογαριασμούς μας), βλέπουμε ότι η στρατηγική του ελληνικού κράτους είναι άρρηκτα συνδεδεμένη και με τα συμφέροντα του ελληνικού μεγάλου κεφαλαίου. Αυτό συμπεριλαμβάνει σε μεγάλο βαθμό το εφοπλιστικό κεφάλαιο που έχει πολλαπλασιάσει τα κέρδη του μέσω της νόμιμης ή παράνομης μεταφοράς εμπορευμάτων και καυσίμων, είτε ρωσικού είτε αμερικανικού υδροποιημένου φυσικού αερίου (LNG), εν μέσω των κυρώσεων και του εμπάργκο. Το παράδειγμα της αναπτυξιακής κατεύθυνσης της Αλεξανδρούπολης που αναβαθμίζεται ως «ενεργειακός και γεωστρατηγικός κόμβος» με την κατασκευή πλωτής πλατφόρμας επαναεριοποίησης του LNG (κυρίως ακριβού αμερικανικού που μεταφέρεται κατά βάση από πλοία ελληνικών συμφερόντων) δίπλα σε νατοϊκή ναυτική και αεροπορική βάση (από την οποία περνάει μάλιστα πολεμικό υλικό προς την Ουκρανία) που λειτουργεί ως «ασπίδα» (ή δυνητικά σαν στόχος αν ανέβει το επίπεδο σύγκρουσης...), είναι ενδεικτικό της αгаστής συνεργασίας κράτους και κεφαλαίου πάνω στην ίδια εξωτερική πολιτική.

Ταυτόχρονα, χαράσσεται μια εγχώρια ταξική πολιτική αύξησης των κερδών, με την επιλογή του κράτους να προωθήσει συγκεκριμένους ελληνικούς ομίλους και τα κέρδη τους, επιτρέποντας την αισχροκέρδεια κάποιων μεγάλων ντόπιων εταιρειών, ενώ δήθεν εναντιώνεται στις πολυεθνικές που μόνο αυτές αντιμετωπίζονται ως άπληστες με την επιβολή τσουκτερών προστίμων, χωρίς καν να μπαίνει σε συζήτηση για πλαφόν τιμών ή μείωση του ΦΠΑ, ενός από τους υψηλότερους στην Ευρώπη. Ήδη από την περίοδο της πανδημίας, τα σούπερ μάρκετ είδαν τα κέρδη τους να αυξάνονται, εντείνοντας ταυτόχρονα και τη στυγή εκμετάλλευση των εργαζομένων τους. Η κατακόρυφη αύξηση του τζίρου και των κερδών

τους κατά την περίοδο 2020-22, ακολουθήθηκε τα τελευταία χρόνια από την αξιοποίηση της πληθωριστικής κρίσης ώστε να δικαιολογηθεί η άνοδος των τιμών, πάνω στην οποία στηρίζεται και η χρόνια αισχροκέρδειά τους. Τα σούπερ μάρκετ είχαν αθροιστικά τζίρο 11,8 δις ευρώ στο τέλος του 2023, με τους big 5 (Σκλαβενίτης, ΑΒ Βασιλόπουλος, Lidl, My market και Μασούτης) που κατέχουν σχεδόν το ~75% της αγοράς, να αυξάνουν τα κέρδη τους που ανέρχονται συνολικά σε εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ. Παράλληλα, στο ενεργειακό σκέλος, το ελληνικό κράτος προώθησε μία σειρά από ανατιμήσεις σε ρεύμα και καύσιμα, αφήνοντας τα αφεντικά της εκμετάλλευσης της ενέργειας να κερδοσκοπούν και τους λογαριασμούς μας να διογκώνονται. Συνεχίζεται άλλωστε απρόσκοπτα η κομπίνια του χρηματιστηρίου ενέργειας που επιτρέπει να υπάρχει καπιταλιστικός τζόγος στις τιμές του ρεύματος.

Βλέπουμε, λοιπόν, λόγω των διακρατικών συγκρούσεων με την ενεργή συμμετοχή της Ελλάδας, αλλά και της εγχώριας ταξικής πολιτικής, ότι έχουμε εισέλθει σε μία συνθήκη μόνιμης ακρίβειας. Το κράτος διαχειρίζεται αυτήν την κρίση προωθώντας εσωτερικά μια λογική πολεμικής οικονομίας και πειθάρχησης, με όρους συλλογικής θυσίας, μεταφέροντας την αιτία των κρίσεων σε έναν εξωτερικό εχθρό (τον covid τα προηγούμενα χρόνια, τους μετανάστες ως και καλά εμνηστές ή εισβολείς, ή έναν εθνικό κίνδυνο αυτήν την περίοδο με τις πολεμικές συρράξεις).

Τα όποια κινήματα ενάντια στην ακρίβεια και το κόστος ζωής χρειάζεται να κατανοήσουν και να καταδείξουν αυτήν τη σύνδεση του μοριακού, καθημερινού βιώματος και της δυσκολίας της κοινωνικής αναπαραγωγής, με τις γεωστρατηγικές επιλογές καταρχήν του δικού τους κράτους και κεφαλαίου. Και άρα να εμπλουτίσουν τους αγώνες τους και να συνδεθούν με άλλους αγώνες με διεθνιστικά, αντιεθνικά και αντιμιλιταριστικά περιεχόμενα. Άρα στη συγκεκριμένη συγκυρία, ένα κίνημα ενάντια στην ακρίβεια στην Ευρώπη και την

Ελλάδα, χρειάζεται να συνδεθεί με αγώνες ενάντια στην εμπλοκή στον πόλεμο στην Ουκρανία και τη Μέση Ανατολή, στα θηριώδη μελλοντικά εξοπλιστικά προγράμματα που αναγγέλλουν τα κράτη της Ε.Ε., ενάντια στα επακόλουθα εμπάργκο και στις κυρώσεις σε εμπορεύματα και καύσιμα. Με διεθνιστική αλληλεγγύη στους μετανάστες που σε μεγάλο βαθμό φεύγουν από κατεστραμμένες από τη Δύση χώρες, με ταξικά προτάγματα στους αγώνες μας απέναντι στην εθνική ομοψυχία.

Αυτή η αντιπολεμική, διεθνιστική οπτική είναι προϋπόθεση για να μην εγκλωβιστούν οι αγώνες ενάντια στην ακρίβεια σε εθνικές λύσεις προστατευτισμού του εγχώριου κεφαλαίου. Αλλιώς είναι καταδικασμένοι να σωπάσουν ή ακόμα και να πάρουν πατριωτική κατεύθυνση σε περίπτωση εντεινόμενης «εθνικής» κρίσης που θα αποδοθεί σε εξωτερικό κίνδυνο. Δεν παίρνουμε λοιπόν θέση σε εθνικές λύσεις και αρνούμαστε να μειώσουμε την ταξική μας κριτική στο όνομα ενός εθνικού «ζορίσματος». Ξέρουμε ότι η όποια οικονομική και γεωπολιτική επιλογή για την αύξηση της κερδοφορίας του ελληνικού κεφαλαίου περνάει από πάνω μας.

Δεν καταδεικνύουμε αυτήν τη γεωπολιτική διάσταση της ακρίβειας, του πληθωρισμού και της κρίσης κοινωνικής αναπαραγωγής, για να νιώσουμε ανήμπορες από την κλίμακα των αιτιών. Αντίθετα, μια τέτοια οπτική μάς προσφέρει τα αναλυτικά εργαλεία για να κατανοήσουμε, αναδείξουμε και να αντισταθούμε στην υποβάθμιση των ζώων μας, χωρίς απλά να διαχειριζόμαστε τα απόνερα των εξωτερικών, πλανητικών κρίσεων. Θα ήταν πολιτικά κοντόφθαλμο κι αδιέξοδο μια αγωνιστική κατεύθυνση ενάντια στην ακρίβεια να αποφεύγει να καταπιαστεί με τα παραπάνω ζητήματα, είτε γιατί φαίνονται μακρινά ή σε άλλη κλίμακα, είτε ακόμα χειρότερα γιατί δεν τολμάει ή δεν θέλει να εναντιωθεί στην εξωτερική πολιτική των κρατών στο όνομα του κοινού εθνικού καλού.

δ. Πέρα από τα ψίχουλα: Η πολιτική των passes ως ψηφιακή και πολεμική αναδιάρθρωση του μισθού και της πρόνοιας

Σε αναλογία με την γεωπολιτική/πολεμική διάσταση της πληθωριστικής κρίσης, οφείλουμε να διαβάσουμε πολιτικά και την κρατική διαχείριση της ακρίβειας, τη δήθεν καταπολέμησή της μέσω της παροχής του ψηφιακού επιδόματος του market pass και της από κοινού με σούπερ μάρκετ και επιχειρήσεις εφαρμογής των διάφορων «καλαθιών» και «μέτρων μόνιμης μείωσης τιμών».

Η επιδοματική πολιτική των passes αντιμετωπίζει τη συνθήκη με όρους έκτακτης διαχείρισης ενός εν τέλει μονιμοποιούμενου κινδύνου, μέσω μιας minimum αποκατάστασης βλάβης και ενός κάποιου περιορισμού των καταστροφικών συνεπειών της κρίσης, εφαρμόζοντας στο σύνολο των εκμεταλλευόμενων «ανθρωπιστικές» πολιτικές αναδιάρθρωσης της πρόνοιας που μέχρι πρότινος επιφυλάσσονταν και δοκιμάζονταν σε κοινωνικές ομάδες αποκλεισμένων από την εργασία, όπως οι άνεργοι, ή και ευρύτερα από

Η ΑΚΡΙΒΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΖΑΝΙ ΠΟΥ ΒΡΑΖΕΙ

Το κόστος ζωής έχει ξεφύγει νοίκια, λογαριασμοί, βενζίνες, σούπερ μάρκετ. Κάθε μήνας τελειώνει μετά το μισθό και γινόμαστε λογασιές του εαυτού μας για να τα καταφέρουμε. Κόβουμε από εδώ, κόβουμε από εκεί, χαρίζουμε "βασικές" ανάγκες από "πολυτέλειες". Κι όμως, κάνουμε τα μαθηματικά και πάλι δε βγαίνει. Το αποτέλεσμα είναι πίεση, ανταγωνισμός άγχος, δυστυχία, κατάθλιψη, μοναξιά και φτώχεια σε τέσσερις τοίχους. Η κυβέρνηση και τα μίντια λένε να βάλουμε πλάτη (και "να δούμε τη ζωή ολιστικά"). Για τον πληθωρισμό κατηγορούν τον πόλεμο σα να είναι κάτι μακρινό. Λες και το ελληνικό κράτος δεν συμμετέχει σε αυτόν ή λες και το ελληνικό κεφάλαιο δεν θγαίνει υπερ-κέρδη. Στο μεταξύ, μας κοροιδεύουν (και μας ελέγχουν) με passes κάθε είδους ζητώντας μας να είμαστε και ικανοποιημένοι από πάνω, την ώρα που διαχειρίζονται στρατιωτικά ("ανθρωπιστικά", στην δική τους γλώσσα) όσους και όσες περισσεύουν εντελώς. Όλο αυτό μοιάζει μονόδρομος και λαβύρινθος, αλλά δεν είναι. Υπάρχει διέξοδος - μέσα από τους συλλογικούς αγώνες. Εναντιωνόμαστε στον πόλεμο και στην ακριβεία (ως εκφάνσεις της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης) για να φτιάξουμε δεσμούς μεταξύ των καταπιεσμένων. Οργανωνόμαστε στις γειτονιές για να (αυτο)μειώσουμε το κόστος ζωής μέσα από κοινότητες αγώνα ντόπιων και μεταναστών. Διεκδικούμε μεγαλύτερους μισθούς και περισσότερη ζωή. Θέλουμε όσα μας ανήκουν. Δηλαδή όλα παράγομε. Δηλαδή τα πάντα.

ΑΣ ΠΙΝΑΞΟΥΜΕ ΤΟ ΚΑΠΑΚΙ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΣ ΤΑ ΠΑΝΤΑ

για την έκδοση από το κίνημα της επιβίωσης **RE/TRAVERSE** retraverse.espnblogs.net

Αφίσα που κολλήθηκε σε γειτονιές του
κέντρου της Αθήνας, την άνοιξη του 2024.

την κοινωνική ζωή, όπως οι μετανάστριες. Εντάσσοντας το σύνολο των κατώτερων τάξεων σε μια κατηγορία ευάλωτου πληθυσμού, η εν λόγω κρατική διαχείριση, αν και εμφανίζεται σαν «πλάτες που βάζει το κράτος στο κακό που μας βρήκε» έχει μία τριπλή λειτουργία κανονικοποίησης της κρίσης:

1. διατηρεί ένα *μίνιμουμ επίπεδο κοινωνικής αναπαραγωγής* προσπαθώντας να αμβλύνει τις πιο καταστρεπτικές συνέπειες της κρίσης
2. *εξομικεύει και αποπροσανατολίζει τη συζήτηση από το ζήτημα του μισθού και των παραδοσιακών επιδομάτων που τον συνοδεύουν*
3. παγιώνει στοιχεία και τάσεις ενός *νέου τρόπου διακυβέρνησης που χαρακτηρίζεται από την ψηφιακή αναδιάρθρωση και τον κρατικό έλεγχο των καθημερινών συνηθειών των εργαζόμενων-άνεργων, τα οποία εμπίπτουν σε μια «ανθρωπιστική» διαχείριση πολεμικής οικονομίας και πλεοναζόντων πληθυσμών*

Υποστηρίζουμε συγκεκριμένα ότι η διαχείριση της ακρίβειας (και γενικά της κρίσης αναπαραγωγής) δίνει στα κράτη την ευκαιρία να την αμβλύνουν και να τη φυσικοποιήσουν με όρους πολεμικής οικονομίας, πειθάρχησης και πατερναλισμού. Δίνοντας ένα pass για κάθε καπιταλιστική καταστροφή, παρουσιάζουν τις συνέπειες της εκάστοτε κρίσης ως ένα «ακραίο καιρικό φαινόμενο» που μπορεί να καταπολεμηθεί μόνο με όρους εθνικής ενότητας και ταυτόχρονα ατομικής υπευθυνότητας. Με τα «καλάθια» και τα «μέτρα μόνιμης μείωσης τιμών» δημιουργείται μια συμμαχία μεταξύ κράτους, σούπερ μάρκετ και μεσαζόντων όπου διαφημίζονται οι «καλές και συμπονετικές ελληνικές επιχειρήσεις», απέναντι στις «άπληστες και άκαρδες πολυεθνικές». Έτσι συνηθίζουν οι εργαζόμενες/άνεργοι να αντιλαμβάνονται τα όποια προβλήματα δημιουργούνται στην εφοδιαστική αλυσίδα από τις συνέπειες της παγκόσμιας καπιταλιστικής κρίσης (πολέμους, γεωπολιτικούς ανταγωνισμούς, πανδημίες, περιβαλλοντικές καταστροφές κ.ά.) με όρους *εθνικής ηθικής που πριμοδοτεί την κατανάλωση από εγκώρια αφεντικά*.

Το ελληνικό κράτος και σε αυτό το σημείο δεν πρωτοπορεί αλλά αντιγράφει δοκιμασμένες συνταγές αντικατάστασης του μισθού από κουπόνια και bonus που έχουν ήδη εφαρμοστεί στον ιδιωτικό τομέα, όπου στα πλαίσια της ενίσχυσης του «οικογενειακού κλίματος», μεταξύ εργοδοτών και εργαζόμενων, οι τελευταίοι κατευθύνονται προς την κατανάλωση προϊόντων των πρώτων και των φίλων τους. Και ως bonus παροχές, είτε κρατικές είτε στον ιδιωτικό τομέα, και όχι ως κομμάτι μόνιμης αύξησης μισθού, δεν υπάρχει καμία εγγύηση ότι θα συνεχίσουμε να τις παίρνουμε, ίσα ίσα θα πρέπει να είμαστε ευγνώμονες όποτε και εάν μας δίνονται. Πέρα όμως από μια πολιτική αντικατάστασης και υποτίμησης του μισθού μας και των όποιων πρόσθετων παροχών συμπεριλαμβάνονται σε αυτόν με τη μορφή επιδομάτων, *τα διάφορα passes είναι και μια τεχνική ψηφιακού ελέγχου*. Το αντίτιμο της αναπαραγωγής της εργατικής μας δύναμης συνηθίζεται όλο και περισσότερο να παρέχεται με τη μορφή ψηφιακών χρηματικών μονάδων που διαθέτουμε σε app στο κινητό μας, μέσω των οποίων κατοχυρώνεται η πρόσβαση ή μη σε συγκεκριμένα αγαθά και προϊόντα. Το κράτος ενισχύει το κάθε φορά παρεχόμενο επίδομα σε περίπτωση που αποδεχτούμε την διάθεση και επεξεργασία των data των καθημερινών μας ψώνιων.

Δεν εννοούμε ότι το κράτος έχει καμιά έγνοια να ξέρει για εσένα προσωπικά πότε σου τελείωσε το υγρό πιάτων και ποια μάρκα προτιμάς. Το ενδιαφέρει όμως και προχωράει στη δημιουργία big data μοντέλων κοινωνικής συμπεριφοράς και κίνησης, σε μια κλίμακα που δεν είχε ως τώρα έλεγχο και τα οποία μπορεί μετά να αξιοποιήσει προς διάφορες κερδοσκοπικές ή πιθηραρχικές λειτουργίες.

Έτσι, πειραματιζόμενο με ένα μοντέλο συμπεριφορικής οικονομίας επεξεργάζεται τις καθημερινές μας συνήθειες, προσπαθώντας στη συνέχεια να τις επηρεάσει προς εθνικά «υπεύθυνες» κατευθύνσεις. Αν και η «ελευθερία επιλογής» διατηρείται ως ιδεολογικό πρόσχημα που επιφέρει επιβράβευση–αποκλεισμό, στην ουσία δημιουργείται ένα μοντέλο κατευθυνόμενων αγορών μας με βάση τα συμφέροντα των αφεντικών: Από τη μια προωθείται στην πράξη και γίνεται «φυσικός κανόνας» ο διαχωρισμός των αναγκών μας σε βασικές και πολυτέλειες, με τα passes να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε συγκεκριμένους τομείς αλλά ακόμα και σε συγκεκριμένες ετικέτες, ανάλογα με το τι θεωρεί το κράτος ότι χρειαζόμαστε, ενώ ταυτόχρονα περιορίζεται η «κακή συνήθεια» της χρήσης του μισθού για την (αυτο)αξιοποίηση των αναγκών και των επιθυμιών μας.

Πρέπει λοιπόν να είμαστε προσεκτικοί γιατί το κράτος πρόνοιας που σωστά έχουμε συνηθίσει να διεκδικούμε με όρους ενίσχυσης, αν το επιτρέψουμε, θα έρθει χέρι χέρι με ένα αυξημένο κράτος (ψηφιακού) ελέγχου. Οπότε είναι σημαντικό να επιμένουμε για την καθολική και ελεύθερη πρόσβαση σε προνοιακά αγαθά χωρίς κριτήρια και διαχωρισμούς. Πρόκειται για ένα βασικό κομμάτι μιας καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης που ξεφεύγει από το νεοφιλελεύθερο μοντέλο της «ελευθερίας» του καταναλωτή/εργαζόμενης να κινηθεί

όπως θέλει μέσα στην αγορά, και οδηγεί σε πιο πειθαρχημένα —πατερναλιστικά, μοντέλα, που πατάνε σε ιδεολογίες «κρίσης και άρα θυσίας για το κοινωνικό σύνολο» και πιθανής καταστολής στο όνομα του κοινού (εθνικού) καλού. Κάθε κρίση είναι δηλαδή και μια ευκαιρία τόνωσης της εθνικής συσπείρωσης και μιας μακροπρόθεσμης ιδεολογικής προετοιμασίας, όπου όλοι «βάζουμε πλάτη» και σφίγγουμε το ζωνάρι. Η πολιτική των passes και της διαχείρισης των προνοιακών ζητημάτων με όρους «ατομικής ευθύνης» πρωτοεμφανίστηκε άλλωστε σε μαζικό επίπεδο στην πανδημική συνθήκη της κρίσης του covid, και από τότε την βλέπουμε να ξεδιπλώνεται ως πανάκεια σε κάθε μορφή εμφάνισης της κρίσης. Δεν ξχνάμε ότι το «green pass» επί covid εγκαινίασε τον αποκλεισμό ενός «ανεύθυνου» κομματιού του πληθυσμού από διάφορα κομμάτια της κοινωνικής ζωής με κριτήριο την αποδοχή ή μη μιας προνοιακής/ιατρικής επιλογής, όπως είναι ο εμβολιασμός με τα προϊόντα κάποιων φαρμακευτικών κολοσσών.

Πέραν του covid, όλο και συχνότερα στον τομέα της υγείας μπαίνουν κριτήρια οικονομικής αποδοτικότητας (cost-benefit) για το ποιους ασθενείς αξίζει να περιθάλλουμε, ενώ προωθούνται λογικές «ατομικής ευθύνης» στη δημόσια συζήτηση: π.χ. αν είσαι καπνιστής ή παχύσαρκος επιβαρύνεις το σύστημα και άρα δεν μπορείς να εκμεταλλεύεσαι τους πόρους των ασφαλιστικών ταμείων, μια ρητορική που αποσκοπεί στο να ξεχαστεί ότι οι πόροι αυτοί προέρχονται από τον έμμεσο μισθό σου. Επιπροσθέτως, η προωθούμενη από τους από πάνω ηγεμονία της λογικής της «ατομικής ευθύνης» δεν είναι άμοιρη βλαπτικών συνεπειών για την ψυχική μας υγεία, καθώς η ατομική μας αποτυχία να αναπαραχθούμε κοινωνικά με αξιοπρεπείς όρους εσωτερικεύεται, ενώ οι κοινωνικές αιτίες της αποτυχίας μας αορατοποιούνται και μυστικοποιούνται ως προς την προέλευση τους. Η λογική της «ατομικής ευθύνης» συνεπάγεται περισσότερη αυτοπειθαρχηση, ιδιωτικοποίηση των κοινωνικών φαινομένων, μόνιμο άγχος για αποδοτικότητα και διαχείριση του εαυτού ως οικονομικού μεγέθους, επιφέροντας τη διάχυση της μοναξιάς, της κατάθλιψης, των εθισμών και της αυτοαστυνόμευσης στα ενσώματα και ψηφιακά κοινωνικά μας περιβάλλοντα.

Σημειώνουμε, τέλος, ότι τη λογική αυτή της ανταποδοτικής πρόνοιας, δηλαδή της αντικατάστασης των μισθολογικών-προνοιακών παροχών που δικαιούμαστε, με «ανθρωπιστικά πακέτα παροχών με όρους «ευαλωτότητας» και «υπευθυνότητας», την εφαρμόζει εδώ και πάνω από μια δεκαετία και το ελληνικό κράτος στις πολιτικές «καταπολέμησης της ανεργίας» μέσω voucher και «κοινωνικών» προγραμμάτων. Στην κατεύθυνση που ισχύει ήδη στο εξωτερικό, χρειάζεται όλο και περισσότερο να αποδείξεις ότι κάνεις κινήσεις για ψάξιμο δουλειάς, courses και σεμιναρίων για να δικαιούσαι το επίδομα ανεργίας. Για τα κράτη, η παροχή ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος επιβίωσης συνεπάγεται την αναγκαστική αποδοχή δουλειάς, σε περίπτωση που σου γίνει πρόταση, ενώ το κράτος έχει το δικαίωμα να μπει στο σπίτι σου και στους λογαριασμούς σου για να ψάξει αν τυχόν συνηθίζεις να εκμεταλλεύεσαι τις παροχές του για να επιβιώνεις χωρίς να εργάζεσαι συνεχώς για να εξέλθεις από την κατηγορία του ταξικά ευάλωτου/ης. Την αναγκαστική αποδοχή δουλειών προωθούν εν μέρει και οι πολιτικές δια βίου εκπαίδευσης που απαιτούνται για να πάρεις τα απαραίτητα μόρια ώστε να έχεις την πιθανότητα να διοριστείς κάπου. Η παροχή πρόνοιας υπό την απειλή τιμωρίας και φυλάκισης της εν εφεδρεία εργατικής δύναμης εφαρμόζεται στο μέγιστο βαθμό στο παρανομοποιημένο

κομμάτι της τάξης μας, τους δικαιούντες ασύλου μετανάστ(ρι)ες των camps. Σε αυτούς/ες το παρεχόμενο επίδομα έχει ήδη κοπεί μαζικά για λόγους πειθάρχησης (π.χ. επειδή συμμετείχαν σε συλλογικές κινητοποιήσεις διεκδικώντας ελευθερία κίνησης), ενώ ταυτόχρονα από την αριστερά του κράτους προκρίνεται η «ανθρωπιστική» τους διαχείριση με όρους αναγκαστικής απασχόλησης σε υποτιμημένες χειρονακτικές, αγροτικές εργασίες, ώστε να δικαιούνται την προνοιακή «φιλοξενία» στο κράτος μας.

Σε αυτό το πλαίσιο πολιτικής ανάγνωσης της καπιταλιστικής/ψηφιακής αναδιάρθρωσης με όρους πολεμικής οικονομίας, σωστά φωνάζουμε στις κινητοποιήσεις ενάντια στην ακρίβεια ότι δεν θέλουμε να ζήσουμε με (ψηφιακά) επιδόματα και passes, αλλά διεκδικούμε συλλογικά με αυτομειώσεις και απεργίες μείωση τιμών, αυξήσεις μισθών/συντάξεων και συναφών επιδομάτων, καθώς και εισόδημα ανεργίας χωρίς προϋποθέσεις. Και είναι στο ίδιο πλαίσιο που διεκδικώντας από το κράτος τις προνοιακές παροχές που προέρχονται από το κλεμμένο μας μισθό, διεκδικούμε ταυτόχρονα ελεύθερη πρόσβαση για όλους/ες/α στα παραγόμενα αγαθά, χωρίς κριτήρια αγοράς και έμφυλους, φυλετικούς, ενδοταξικούς, υγειονομικούς και λοιπούς διαχωρισμούς. Και είναι επομένως με αυτήν την έννοια που η υπεράσπιση και διεκδίκηση ενίσχυσης του ισχνού κράτους πρόνοιας συνυφαίνεται από την πλευρά μας με την ταυτόχρονη εναντίωση στο ψηφιακό κράτος εξατομικισμού, ελέγχου και νέου τύπου εθνικής πειθάρχησης που προωθείται παράλληλα.

ε. Σταγόνες ήλιου στο σκοτεινό μέλλον: Κοιρότητες αγώνα ενάντια στην ακρίβεια από τις γειτονίες της μητρόπολης

Επαναλαμβάνουμε ότι αν επισημαίνουμε τη συνθετότητα του φαινομένου της ακρίβειας, την αλληλοδιαπλοκή του με γεωπολιτικές και υπερεθνικές δυναμικές, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο οι κρατικές πολιτικές «αντιμετώπισής» της κρύβουν νέους τρόπους διακυβέρνησης πληθυσμών και άσκησης ταξικής πολιτικής προς όφελος του κεφαλαίου, δεν το κάνουμε για να νιώσουμε ανήμπορες και ανήμποροι απέναντι στην ζαλιστική κλίμακα του προβλήματος. Αντιθέτως, στόχος μας είναι να δείξουμε πώς η ίδια μας η συλλογική αγωνιστική δράση στο εδώ και τώρα, στην καθημερινότητα και τη γειτονιά μας, μπορεί να επηρεάσει τις εξελίξεις σε κάθε στάδιο αυτής της κλίμακας. Το κράτος και το κεφάλαιο δεν παίζουν χωρίς αντίπαλο. Μπορεί η ακρίβεια μέσα από την ιδεολογική γλώσσα των αφεντικών και των γραφειοκρατών να μοιάζει με «φυσικό φαινόμενο» και «αναπόφευκτη συνθήκη», αλλά οι αντιστάσεις των εκμεταλλεόμενων και των καταπιεζόμενων στο πεδίο της καθημερινής τους κοινωνικής αναπαραγωγής έχουν την ικανότητα να κοιτάνε πίσω από την γλώσσα της κυρίαρχης ιδεολογίας. Δεν πρόκειται να βυθιστούμε στην απομόνωση και την ηττοπάθεια, δεν σκοπεύουμε να κάνουμε θυσίες για κανένα (μικρό ή μεγάλο) αφεντικό και καμία εθνική οικονομία, δεν θα γίνουμε παθητικά αντικείμενα «έξυπνης» κρατικής διαχείρισης, δεν πρόκειται να ζήσουμε σαν ποντίκια που τρέχουν ασταμάτητα μέσα σε ρόδα.

Ακόμα κι αν δεν φαίνεται με γυμνό μάτι, τα εκμεταλλεόμενα και καταπιεζόμενα υποκείμενα δεν βιώνουν μόνο την πίεση, τον ανταγωνισμό, το άγχος και την κατάθλιψη που φέρνει μαζί του ο αγώνας δρόμου για την κάλυψη των αναγκών τους στις σημερινές συνθήκες. Εμπλέκονται επίσης σε σχέσεις μοιράσματος και κατανόησης σε επίπεδο παρέας, οικογένειας ή γειτονιάς, προχωρούν σε πράξεις αλληλεγγύης προς τον διπλανό και ενίοτε φτάνουν μέχρι και τις συγκρουσιακές πρακτικές του σαμποτάζ των κερδών των αφεντικών και της απαλλοτρίωσης αγαθών, από τα προϊόντα ενός σούπερ μάρκετ που μπαίνουν στην τσέπη ή το ρολόι της ΔΕΗ που κολλάει και σταματάει να μετράει την κατανάλωση μέχρι την «λαθρεπιβίβαση» στα μέσα μαζικής μεταφοράς ή την αλληλέγγυα παράδοση του χρησιμοποιημένου εισιτηρίου στον επόμενο επιβάτη. Εκτός όμως από το «αόρατο» (δηλαδή μοριακό και διάχυτο) επίπεδο των αντιστάσεων στην καθημερινότητα, σιγά σιγά ξεπηδούν όλο και περισσότερες από-τα-κάτω οργανωμένες πρωτοβουλίες σε γειτονίες της Αθήνας, οι οποίες αφενός πολιτικοποιούν το βίωμα της ακρίβειας, αναδεικνύοντας τις ταξικές, εθνικές, έμφυλες και φυλετικές του πτυχές, και αφετέρου επιχειρούν να μειώσουν συλλογικά και έμπρακτα το κόστος ζωής μέσα από την πρακτική της αυτομείωσης, δηλαδή της άμεσης και συγκρουσιακής διεκδίκησης ενός μέρους του έμμεσου μισθού που μας κλέβουν, μέσα από την άρνηση καταβολής ολόκληρου του αντιτίμου για ένα προϊόν ή υπηρεσία. Με άλλα λόγια: *Τι; Έχει ακριβύνει; Δεν το πληρώνουμε, τέλος.*

Τα τελευταία δύο χρόνια, διάφορες αυτοοργανωμένες συλλογικότητες συντονίζονται μεταξύ τους σε επίπεδο γειτονιάς και επιχειρούν να αναδείξουν ένα τόσο μεγάλο και πολύπλοκο ζήτημα όπως είναι ο πληθωρισμός και η ακρίβεια από την σκοπιά των αναγκών των εκμεταλλεόμενων και των καταπιεζόμενων, επιχειρώντας επιπλέον να δημιουργήσουν ένα έμπρακτο παράδειγμα αγώνα για μείωση του κόστους ζωής με όρους

εδαφικοποίησης στο πεδίο της καθημερινότητας. Όπως συμβαίνει με κάθε διαδικασία αγώνα, υπάρχει μια διαδρομή σχέσεων, εμπειριών και ζυμώσεων η οποία σε μια δεδομένη στιγμή αποκρυσταλλώνεται σε συγκεκριμένη οργανωτική μορφή. Το προηγούμενο διάστημα, την άνοιξη και το καλοκαίρι του 2022, είχε ξεκινήσει ένας βραχύβιος συντονισμός συνελεύσεων γειτονιάς, εργατικών ομάδων και πολιτικών συλλογικοτήτων της Αθήνας για την αντίσταση στην αύξηση του κόστους ζωής, ο οποίος διοργάνωσε μια πρωτομαγατιάκη διαδήλωση και μια διαδήλωση γειτονιάς στο Παγκράτι ενάντια στην ακρίβεια τον Ιούνιο της ίδιας χρονιάς. Το νήμα αυτής της διαδικασίας ξανάπιασε ο συντονισμός των Ομάδων Ενάντια στην Ακρίβεια, επιχειρώντας να δημιουργήσει ένα έμπρακτο παράδειγμα αγώνα για μείωση του κόστους ζωής με όρους καθημερινότητας.

Καθόλη την διάρκεια του 2023, οι *Ομάδες Ενάντια στην Ακρίβεια* προχώρησαν στη διαδικασία δημιουργίας κινήσεων αυτομείωσης, παίρνοντας και εξελίσσοντας μορφές συλλογικής παρέμβασης σε σούπερ μάρκετ που είχαν εφαρμοστεί πειραματικά στις ανατολικές συνοικίες τα προηγούμενα χρόνια. Δηλαδή μορφές συλλογικής δράσης που διεκδικούν μείωση των τιμών των προϊόντων ασκώντας πίεση μέσα από το μπλοκάρισμα των ταμείων, την απεύθυνση κοινού αγώνα σε πελάτες και εργαζόμενες, και την αντιπαράθεση με την διεύθυνση του καταστήματος μέχρι την ικανοποίηση του αιτήματος, το οποίο σε πρώτη φάση ήταν 15% μείωση τιμών για όλο τον κόσμο που βρίσκονταν μέσα στο σούπερ μάρκετ όσο διαρκούσε η παρέμβαση. Οι πρώτες συλλογικές δράσεις των *Ομάδων Ενάντια στην Ακρίβεια* που είχαν άμεσο διεκδικητικό χαρακτήρα ξεκίνησαν τον Μάρτιο του '23 με μια μαζική παρέμβαση σε σούπερ μάρκετ Σκλαβενίτης στην Κυψέλη. Κατά την διάρκεια της παρέμβασης, ο κόσμος μπλόκαρε σταδιακά όλο και περισσότερα ταμεία, παρακωλύοντας την κίνηση των εμπορευμάτων και ασκώντας έτσι πίεση στον προϊστάμενο του καταστήματος ώστε να ικανοποιήσει το αίτημα. Την ίδια στιγμή, πραγματοποιούνταν διαρκώς μοιράσματα και συζητήσεις με πελάτες και εργαζόμενες, ενώ έξω από το σούπερ μάρκετ εξελισσόταν συγκέντρωση με πανό, μικρόφωνο και συνθήματα που επικοινωνούσε με την ευρύτερη γειτονιά της Κυψέλης.

Παρότι η πρώτη δράση δεν οδήγησε σε ικανοποίηση του αιτήματος, έδειξε αμέσως τη δυναμική και τις δυνατότητες αυτής της μορφής συλλογικής κινητοποίησης. Στόχος των *Ομάδων Ενάντια στην Ακρίβεια* ήταν σαφώς να κερδηθεί μία (έστω μικρή και συμβολική) μείωση τιμών ώστε να αναγκαστούν τα αφεντικά να βάλουν ακόμα και λίγο το χέρι στην τσέπη προς όφελός μας. Αλλά επίσης και το να δημιουργηθεί ένα κοινωνικο-πολιτικό συμβάν που διαταράσσει την κανονικότητα της κατανάλωσης και της εκμετάλλευσης, που συνδέει το αφηρημένο ζήτημα του πληθωρισμού με την καθημερινή εμπειρία της τάξης μας, που δημιουργεί ένα έμπρακτο παράδειγμα αγώνα ενάντια στην ακρίβεια με όρους σταθερής παρέμβασης σε επίπεδο γειτονιάς. Τέτοιες πρακτικές αγώνα εισβάλλουν σε έναν αποστειρωμένο εμπορευματικό χώρο όπως το σούπερ μάρκετ όπου οι άνθρωποι υπάρχουν ως διαχωρισμένοι/εξατομικευμένοι καταναλωτές και τον πολιτικοποιούν, μετατρέποντάς τον σε ένα χώρο κοινωνικής και ταξικής σύγκρουσης. Κινήσεις σαν αυτές, εμπνεόμενες και εφαρμόζοντας σε πραγματικούς αγώνες στοιχεία από την παράδοση του «θεάτρου του καταπιεσμένου», ρευστοποιούν τον διαχωρισμό ανάμεσα σε «οργανωμένους αγωνιστές» και «απλούς πελάτες», δημιουργώντας τις συνθήκες για μια αποσταθεροποίηση των άκαμπτων

κοινωνικών και πολιτικών ταυτοτήτων αλλά και μια αμφισβήτηση του ρόλου των «ειδικών» ή των «Ρομπέν των Δασών» που διεκδικούν πράγματα για «κάποιους άλλους» χωρίς να βάζουν μπροστά και τις δικές τους ανάγκες και επιθυμίες. Τέλος, το στοιχείο του παιχνιδιού, της θεατρικότητας, του αυθορμητισμού και της διαδραστικότητας που περιλαμβάνει αυτή η μορφή δράσης επανεισάγει το αίσθημα της συλλογικής αγωνιστικής χαράς που τόσο συχνά λείπει από την «ξύλινη» και «ανέκφραστη» πολιτική κουλτούρα.

Μετά από μερικές ακόμα συλλογικές δράσεις με παρόμοια χαρακτηριστικά, ήρθε η πρώτη επιτυχημένη παρέμβαση μαζικής αυτομείωσης τον Ιούνιο του 2023 σε σούπερ μάρκετ Μασούτης στα Πατήσια. Έπειτα από αρκετή ώρα συλλογικής πίεσης, με κομβικής σημασίας την άμεση συμμετοχή πελατών της γειτονιάς στην διεκδίκηση και την υποστήριξη εργαζομένων του σούπερ μάρκετ, η διεύθυνση του Μασούτη, επικαλούμενη κάμποσες προσχηματικές δικαιολογίες για τις «τεχνικές» δυσκολίες εφαρμογής της μείωσης τιμών (λες και το τεχνικό δεν είναι πολιτικό), αναγκάστηκε να αντιπροτείνει στο αίτημα του 20% την εταιρική έκπτωση 6% που δικαιούνται οι εργαζόμενες —μια μείωση στα όρια του συμβολικού, σίγουρα, αλλά με μεγάλη σημασία ως έκβαση μιας συλλογικής διεκδίκησης αυτομείωσης. Για μία ώρα, όσα άτομα ψώνιζαν στο σούπερ μάρκετ είχαν μείωση 6% σε όλα τα προϊόντα, ενώ οι *Ομάδες Ενάντια στην Ακρίβεια* ενημέρωναν τον κόσμο πως αυτή η έκπτωση δεν είναι προϊόν φιλανθρωπίας των αφεντικών αλλά αποτέλεσμα αγώνα. Μετά την επιτυχία της δράσης, η οποία συνοδεύτηκε από το αίσθημα ευφορίας και πανηγυρικού κλίματος που επικρατεί όταν το ατομικό γίνεται συλλογικό, οι εργαζόμενες και οι πελάτες

καλέστηκαν σε συλλογικό φαγοπότι των προϊόντων που αγοράστηκαν με μείωση στον κατειλημμένο χώρο του Αυτοδιαχειριζόμενου Στεκιού Άνω-Κάτω Πατησίων που βρίσκεται δίπλα στο σούπερ μάρκετ, σε μια προσπάθεια σύνδεσης των αγώνων ενάντια στην ακρίβεια με δομές αλληλοβοήθειας και συλλογικές κουζίνες που λειτουργούν σε καταλήψεις και δημόσιους χώρους.

Αυτή η νικηφόρα έκβαση έδωσε νέα ώθηση στις κινητοποιήσεις, οι οποίες από το φθινόπωρο του 2023 προσανατολίστηκαν στη διάδοση και εδαφικοποίηση των κινήσεων αυτομείωσης σε περισσότερες γειτονιές της Αθήνας με σταθερότερα χαρακτηριστικά. Τον Δεκέμβριο, μια δημόσια εκδήλωση των Ομάδων Ενάντια στην Ακρίβεια στην Κυψέλη οδήγησε στη δημιουργία της ανοιχτής συνέλευσης γειτονιάς *Κυψέλη/Πατήσια Ενάντια στην Ακρίβεια*, και ήδη τον Φεβρουάριο του 2024 η συνέλευση προχώρησε σε μαζική παρέμβαση αυτομείωσης σε σούπερ μάρκετ Κρητικός στην Κυψέλη, η οποία οδήγησε σε μείωση των τιμών κατά 10% για όλο τον κόσμο που ψώνιζε στο κατάστημα για 45 λεπτά. Παράλληλα, οι συνεχιζόμενες δράσεις αυτομείωσης στις περιοχές των Ιλισίων, του Ζωγράφου, της Καισαριανής και του Βύρωνα οδήγησαν στις αρχές της άνοιξης στη δημιουργία του συντονισμού *Συλλογικότητων των Ανατολικών Συνοικιών της Αθήνας Ενάντια στην Ακρίβεια*, αλλά και στην ανάπτυξη αντίστοιχων παρεμβάσεων στην Θεσσαλονίκη μέσα από την *Κίνηση Ενάντια στην Ακρίβεια*.

Γνωρίζουμε καλά ότι 6% και 10% είναι πολύ μικρά ποσοστά σε σχέση με το μισθό και τη ζωή που μας κλέβουν, αλλά γνωρίζουμε επίσης πως τέτοιες «μικρές» συμβολικές

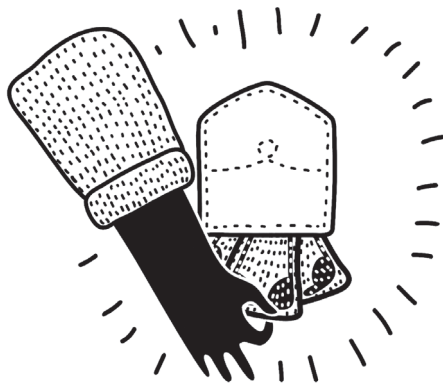
νικές είναι εξαιρετικά σημαντικές για να ξανακερδίσουμε το χαμένο μας ηθικό και να πιστέψουμε στη συλλογική δράση. Ξέρουμε ότι όσο βαθιάινη η κρίση, ο πληθωρισμός σταθεροποιείται και η οικονομία γίνεται όλο και πιο πολεμική, χρειαζόμαστε μεγαλύτερες κοινότητες αγώνα, πιο ζωντανές και πιο πολυεθνικές. Ξέρουμε ότι χρειαζόμαστε κοινούς αγώνες με τους εργαζόμενους και τις εργαζόμενες των σούπερ μάρκετ, ξέρουμε ότι χρειάζεται οι διεκδικήσεις μας να απλωθούν και στην ακρίβεια πέρα από τα σούπερ μάρκετ και να συνδεθούν με απεργίες απεργίες στους χώρους εργασίας. Ξέρουμε ότι χρειαζόμαστε ένα ευρύτερο ανταγωνιστικό κίνημα για την ανατίμηση και επανανοηματοδότηση της ίδιας μας της ζωής ενάντια στην εξουσία του κεφαλαίου, του έθνους, του κράτους, του ρατσισμού και της πατριαρχίας. Αλλά ξέρουμε επίσης ότι τέτοιες πρακτικές αυτομείωσης δημιουργούν ριζοσπαστικές σχέσεις αλληλεγγύης και αγώνα στο έδαφος της καθημερινότητας αντί για τον «αχόρταγο» εικονικό χώρο των social media και τις «ευαισθησίες» των ΜΚΟ και των πολιτιστικών ιδρυμάτων/think tanks.

Η απόπειρα για έμπρακτη συλλογική διεκδίκηση μείωσης του κόστους ζωής έχει βέβαια την δική της ιστορικότητα και παρουσία σε προηγούμενους κύκλους αγώνων, η βιωμένη εμπειρία και πολιτική επεξεργασία των οποίων έπαιξε έναν ρόλο στη διαμόρφωση της σημερινής μορφής που έχουν οι παρεμβάσεις αυτομείωσης. Κατά τον κύκλο αγώνων ενάντια στην καπιταλιστική αναδιάρθρωση και τις πολιτικές λιτότητας της περιόδου 2010-2012, αναπτύχθηκε ένα κύμα άρνησης πληρωμών από τα κάτω σε διάφορα πεδία της καθημερινότητας, όπως οι δημόσιες συγκοινωνίες, οι λογαριασμοί ρεύματος, τα διόδια, η επιβολή εισιτηρίου στα νοσοκομεία κ.ά, με τρόπο που προσιδίαζε στις συνθήκες μέσα στις οποίες πρωτοαναπτύχθηκαν τα κινήματα αυτομείωσης στους αυτόνομους αγώνες της ιταλικής δεκαετίας του '70. Όσον αφορά τις τιμές των καταναλωτικών αγαθών, η συγκεκριμένη μορφή δράσης στα σούπερ μάρκετ αναπτύχθηκε τα τελευταία χρόνια στις ανατολικές συνοικίες της Αθήνας. Ήδη από την περίοδο των capital controls και του τρίτου μνημονίου της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ τον χειμώνα του 2016 και κατά την μετά-covid περίοδο της άνοιξης του 2022, όταν οι συνέπειες του πολέμου στην Ουκρανία δεν είχαν εκφραστεί ακόμα στον επίσημο πληθωρισμό, τοπικές συνελεύσεις γειτονιάς όπως η *Συνέλευση Μπας Και Τη Βγάλουμε* και η *Συνέλευση Αδιαμεσολάβητης Δράσης Βύρωνα, Καισαριανής, Παγκρατίου, Ζωγράφου* αντίστοιχα προχώρησαν σε δράσεις αυτομείωσης, όπου σημειώθηκαν μάλιστα και οι πρώτες δύο μικρές νικηφόρες παρεμβάσεις, για μεμονωμένους όμως πελάτες-αγωνιστές που είχαν τη συλλογική στήριξη των αλληλέγγυων και κάποιων πελατών.

Αν στοχεύουμε κάπου, βέβαια, αυτό δεν είναι η αναβίωση ενός ένδοξου αγωνιστικού παρελθόντος. Θέλουμε οι αγώνες μας να κοιτάνε στο μέλλον, να έρχονται από το μέλλον, να υπόσχονται ένα διαφορετικό μέλλον. Να μπλεχτούμε μέσα σε διαδικασίες σύγκρουσης και αγώνα με πνεύμα πειραματισμού, ρευστότητας και φαντασίας, ώστε να ανακαλύψουμε συλλογικά νέες μορφές χαράς και επικοινωνίας. Να διεκδικήσουμε όσα δικαιούμαστε και μας ανήκουν, όχι για να καλύψουμε μόνο τις «βασικές» μας ανάγκες, αλλά για να ανακαλύψουμε μέσα από την ίδια τη διεκδίκηση, τον πλούτο που παράγουμε, όλο τον υλικό, πνευματικό και συναισθηματικό πλούτο που μας ανήκει και μας αποστερείται, όλα όσα περιμένουν να τα μοιραστούμε και να τα απολαύσουμε συλλογικά. Ξεκινάμε από εκεί που ζούμε, από εκεί που συναντιόμαστε καθημερινά. Ξεκινάμε από τα βασικά, για να πάμε πέρα —πολύ πιο πέρα από αυτά.

RE/TRAVERSE

για την έξοδο από
το κυνήγι της επιβίωσης

retraverse.espivblogs.net